

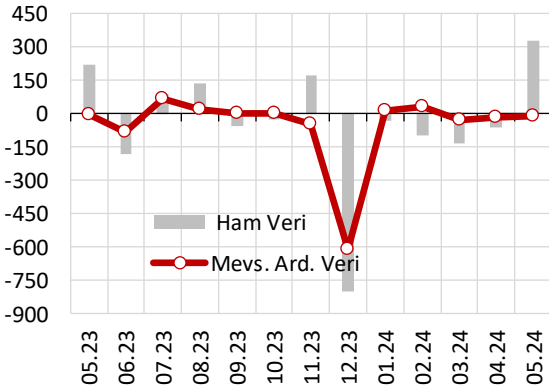
Makro: Kurumlar vergisi gelirlerindeki dönemsel artış bütçeye belirgin katkı yaptı

Merkezi yönetim bütçe dengesi Mayıs ayında 219,4 milyar TL, faiz dışı olarak ise 330,1 milyar TL fazla verdi. Böylelikle, ilk beş ayda bütçe açığı 472 milyar TL'ye, 12 aylık birikimli olarak 1,58 trilyon TL'ye geriledi. Bütçe dengesinin Mayıs ayında bu denli fazla vermesinde dönemsel olarak yüksek gerçekleşen kurumlar vergisi geliri (403,9 milyar TL) öne çıktı. Bu etkiyi dışlayan mevsimsellikten arındırılmış veriler, faiz dışı bütçe dengesinin geçen aya kıyasla sınırlı iyileştigi ve seviye olarak yüksek olmasa da açık vermeye devam ettiğine işaret etti. İlimli eğilimin korunmasını olumlu bulsak da, sıkılaştan para politikasına eşlik etmesini beklediğimiz sıkı mali duruşa ulaşmak adına yeterli bulmuyoruz. Ayrıca, bütçe performansının iyileştirilmesine yönelik adımların, talep koşulları ve enflasyon beklentilerinin enflasyon ve fiyatlandırma davranışı üzerindeki etkilerini sınırlaması açısından, gelir artırıcı yerine harcama azaltıcı önlemler aracılığıyla yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bütçe Dengesi:

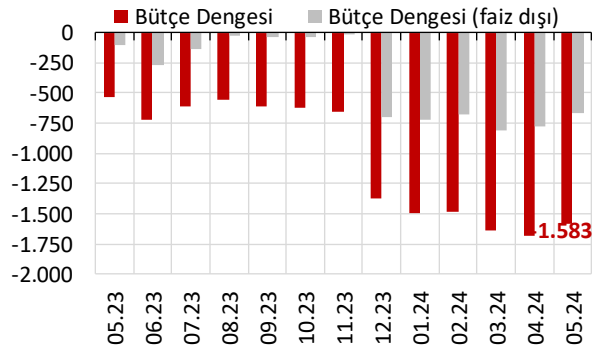
- **Merkezi yönetim bütçe dengesi Mayıs ayında 219,4 milyar TL** ile Hazine nakit dengesine (234,7 milyar TL) yakın bir fazla verdi. Faiz dışı bütçe fazlası ise 330,1 milyar TL oldu. Böylece 12 aylık birikimli bütçe açığı 1.583 milyar TL'ye, faiz dışı açık 671 milyar TL'ye geriledi (Tablo 1, Grafik 2).
- Bütçe dengesinin Mayıs ayında fazla vermesinde güçlü kurumlar vergisi geliri (403,9 milyar TL) öne çıktı. 26 Ekim 2021 tarihinde yayınlanan 7338 sayılı Kanun ile 2023 yılından itibaren Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin beyan etmeleri gereken 4. Geçici Vergi kaldırılmıştı. Bu nedenle son iki senedir Mayıs ayı bütçe gelirlerine hem bir önceki yılın son çeyreğine ilişkin beyana dayanan kurumlar vergisi, hem de aynı yılın ilk çeyreğine ilişkin geçici kurumlar vergisi yansıyor. Dolayısıyla vergi gelirleri Mayıs aylarında yeni bir mevsimsel özellik kazanmış durumda. Bütçenin performansını daha doğru değerlendirmek adına bu etkileri dışlayan bir yaklaşım benimsemek gerekiyor. Bu çerçevede baktığımız mevsimsellikten arındırılmış seviyeler faiz dışı bütçe dengesinde iyileşmenin sınırlı olduğuna işaret ediyor (Grafik 1).

Grafik 1. Faiz Dışı Bütçe Dengesi (milyar TL)

Kaynak: HMB, Akbank

Grafik 2. Bütçe Dengesi (12 aylık birikimli, milyar TL)

Kaynak: HMB

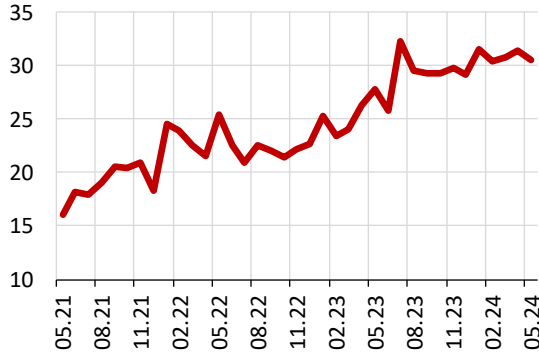
Bütçe Gelirleri:

- **Merkezi yönetim bütçe gelirleri**, Mayıs ayında kurumlar vergisi öncülüğünde, **yıllık bazda %83 artarak 1.007 milyar TL olarak gerçekleşti**. Ocak-Mayıs döneminde ise yıllık artış %101 oldu; 3.240 milyar TL.
 - **Vergi gelirleri** Mayıs'ta yıllık bazda %77 arttı; 898 milyar TL. Yılın ilk beş ayında yıllık artış %99 oldu.
 - **Kurumlar vergisi tahsilatı** Mayıs ayında geçen senenin %58 üzerinde 403,9 milyar TL olarak gerçekleşti. Beyana dayalı kurumlar vergisi tahsilatı 215,4 milyar TL oldu. Kurumlar geçici vergi

tahsilatı 187,7 milyar TL (Mayıs 2023: 87,9 milyar TL) oldu. Gelir vergisinde de yıllık artış %135 olarak gerçekleşti.

- **İthalde alınan katma değer vergisi** yıllık %76 arttı.
- **ÖTV gelirlerindeki** yıllık artış %86 oldu. Bu artışta petrol ve doğal gaz ürünleri, alkollü içkiler ve tütün ürünlerindeki ÖTV artışları etkili oldu; yıllık ÖTV artışları bu kalemlerde sırasıyla %293, %138 ve %122 olarak gerçekleşti. Motorlu taşıtlardan elde edilen ÖTV geliri Mayıs ayında 44,9 milyar TL yılın ilk beş ayında ise toplam 181 milyar TL olarak gerçekleşti. Taşıttan elde edilen ÖTV geliri toplam ÖTV gelirinin %36'sını, toplam vergi gelirlerinin ise %7'sini oluşturdu. Tütün mamullerinde ÖTV gelirleri mayısta 24,3 milyar TL, yılın ilk beş ayında ise toplam 108 milyar TL olarak gerçekleşti ve ÖTV gelirinin %22'sine denk geldi.
- **Dâhilde alınan KDV yıllık bazda** artış eğilimini sürdürdü ve mayısta yıllık bazda artış %108 oldu.
- Faaliyetin seyrine ilişkin zamanlı bilgi edinmek amacıyla takip ettiğimiz **fiyat ve mevsim etkilerinden arındırılmış vergi gelirleri** ise iki aylık artışın ardından mayısta aylık bazda %2,8 azaldı (Grafik 3). Ticaret Bakanlığı'nın geçici verilerine göre Mayıs ayında ithalatta keskin bir düşüş gerçekleşmişti ([Makro: Dış dengede keskin düzeltme hareketi](#)). Buna bağlı olarak ithalde alınan KDV'de aylık bazda benzer bir düşüş gerçekleşti. Diğer taraftan, iç tüketimin etkilediği dâhilde alınan KDV'de de düşüş sürdü (Grafik 4). Ancak geldiği seviye hala iç talepteki zayıflamanın güçlü olmadığı sinyalinin veriyor.

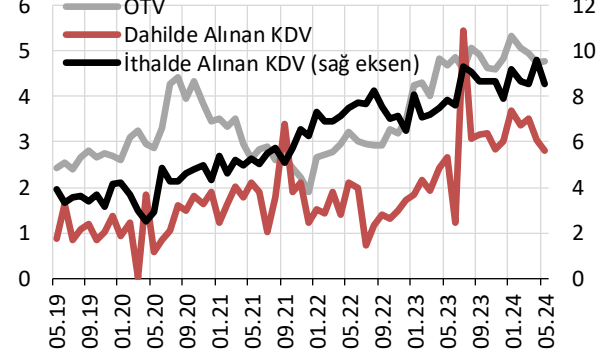
Grafik 3. Vergi Gelirleri (milyar TL, mev. ard., 2003 fiyatlarıyla)

Kaynak: HMB, Akbank

* Reelleştirmeler ilgili TÜFE kalemleri kullanılarak yapılmıştır.

Grafik 4. Vergi Gelirleri (milyar TL, mev. ard., 2003 fiyatlarıyla)

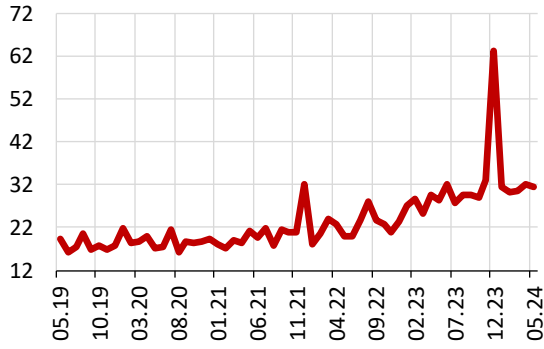
Kaynak: HMB, Akbank

Bütçe Giderleri:

- **Merkezi yönetim bütçe harcamaları Mayıs ayında** özellikle cari transferler ve personel giderleri öncülüğünde **yıllık %83 arttı ve 787,7 milyar TL** olarak gerçekleşti. Ocak-Mayıs döneminde ise yıllık artış %98 oldu ve toplam 3.712 milyar TL oldu.
- **Faiz dışı harcamalar** mayısta yıllık %106,6, yılın ilk beş ayında ise %98 arttı; 3.237 milyar TL.
 - **Cari transferler** kaleminde mayısta yıllık artış %106 oldu. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler kalemi içerisinde yer alan "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşüm Giderleri" Mayıs ayında 32 milyar TL gerçekleşti; son üç ayda toplam 76,6 milyar TL oldu. KİT görevlendirme kalemi Mayıs ayında 11,2 milyar TL olarak gerçekleşirken; bu tutar Elektrik Üretim A.Ş.'ye transfer edildi. Yılın ilk beş ayında ise KİT görevlendirme kalemi 89,7 milyar TL oldu.
 - **Personel giderleri** mayısta yıllık bazda %134 ile güçlü artış eğilimini sürdürdü. Fiyat ve mevsimsellikten arındırılmış olarak ise aylık bazda %1,9 arttı.
 - Yatırım harcamalarını da içeren **sermaye giderlerindeki** yıllık artış %133,5 oldu. Fiyat ve mevsimsellikten arındırılmış olarak ise %11,6 ile güçlü artış gösterdi.

- **Mal ve hizmet alımları** yıllık %76 artarken, fiyat ve mevsimsellikten arındırılmış olarak aylık bazda artış %3,2 oldu.
- **Borç verme** mayısta yıllık bazda %24,5 artışla 12,6 milyar TL olarak gerçekleşti; bu tutarın 9,1 milyar TL'sini KİT'lere borç verme kapsamında sermaye transferleri oluşturdu. KİT transferlerinin 7,9 milyar TL'si T.C. Devlet Demiryolları'na oldu.
- **Faiz harcamaları** mayısta yıllık %7,7 artış gösterdi; 110,6 milyar TL. Ocak-Mayıs döneminde ise %100 artışla 475,1 milyar TL olarak gerçekleşti.
- **Bütçe harcamaları fiyat ve mevsim etkilerinden arındırılarak incelendiğinde ise**, faiz dışı harcamalar sene başından bu yana (mart ve nisan hariç) azaldı; mayısta aylık azalış %2,1 oldu. En belirgin azalış cari transferler kaleminde görülürken, personel giderleri artmaya devam etti (Grafik 5 ve 6).

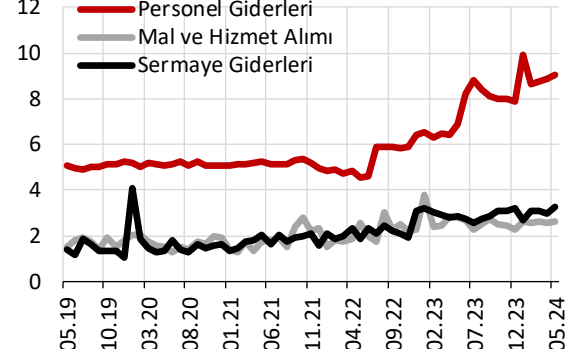
Grafik 5. Faiz Dışı Bütçe Harcamaları (milyar TL, mev. ard., 2003 fiyatlarıyla)

Kaynak: HMB, Akbank

* Reelleştirmeler ilgili TÜFE kalemleri kullanılarak yapılmıştır.

Grafik 6. Faiz Dışı Bütçe Harcamaları (milyar TL, mev. ard., 2003 fiyatlarıyla)

Kaynak: HMB, Akbank

Tablo 1. Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	Aylık		İlk 5 Ay Birikimli		12 Aylık Birikimli	
	May.24	May.23	May.24	May.23	May.24	May.23
Merkezi Yönetim Gelirleri	1.007.136	549.424	3.240.147	1.612.124	6.838.511	3.327.821
Genel Bütçe Gelirleri	990.238	542.166	3.150.706	1.566.274	6.681.577	3.244.098
Vergi Gelirleri	898.424	507.414	2.730.239	1.371.153	5.859.951	2.843.435
Gelir Vergisi	113.337	48.236	481.321	213.083	962.253	452.568
Kurumlar Vergisi	403.930	255.731	451.978	280.693	957.599	528.768
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	61.619	29.586	355.752	128.694	732.524	238.186
Özel Tüketim Vergisi	116.327	62.442	497.055	251.324	1.173.926	544.646
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	119.948	68.154	534.484	293.307	1.190.687	672.177
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	8.376	7.774	64.754	83.037	114.809	120.548
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	14.324	2.627	46.327	10.001	65.870	21.441
Faizler, Paylar ve Cezalar	66.977	23.237	300.143	94.136	614.981	240.263
Sermaye Gelirleri	1.173	666	5.301	5.939	16.676	14.435
Alacaklardan Tahsilat	964	447	3.941	2.006	9.290	3.976
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	14.084	5.995	67.416	33.721	121.867	65.413
Düzen. ve Denet. Kurumların Gelirleri	2.814	1.262	22.025	12.130	35.066	18.311
Merkezi Yönetim Harcamaları	787.728	430.518	3.712.050	1.875.715	8.421.791	3.858.690
Faiz Hariç Harcamalar	677.084	327.804	3.236.904	1.637.846	7.509.899	3.431.803
Personel Giderleri	204.032	87.344	1.077.721	449.760	1.952.491	849.144
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	25.430	13.145	132.919	69.348	249.306	131.414
Mal ve Hizmet Alımları	59.519	33.815	223.699	135.631	540.923	326.865
Cari Transferler	310.849	150.643	1.458.138	790.144	3.041.634	1.533.109
Sermaye Giderleri	61.237	26.226	214.567	107.966	649.598	338.293
Sermaye Transferleri	3.373	6.476	12.236	45.170	825.124	89.883
Borç Verme	12.644	10.156	117.624	39.827	250.822	163.094
Faiz Harcamaları	110.643	102.714	475.147	237.869	911.893	426.887
Bütçe Dengesi	219.409	118.906	-471.903	-263.590	-1.583.280	-530.869
Faiz Dışı Denge	330.052	221.620	3.244	-25.722	-671.388	-103.982

Kaynak: Muhasebat

Bu rapor Akbank Ekonomik Araştırmalar tarafından hazırlanmıştır.

Ekonomik.arastirmalar@akbank.com

Çağrı Sarıkaya– Baş Ekonomist

Cagri.Sarikaya@akbank.com

Çağlar Yüncüler

Caglar.Yunculer@akbank.com

M. Sibel Yapıcı

Sibel.Yapici@akbank.com

Alp Nasır

Alp.Nasir@akbank.com

YASAL UYARI: Bu rapor ve yorumlardaki yazılar, bilgiler ve grafikler, ulaşılabilen ilk kaynaklardan iyi niyetle ve doğruluğu, geçerliliği, etkinliği velhasıl her ne şekil, suret ve nam altında olursa olsun herhangi bir karara dayanak oluşturması hususunda herhangi bir teminat, garanti oluşturmadan, yalnızca bilgi edinilmesi amacıyla derlenmiştir. İş bu raporlardaki yorumlardan; eksik bilgi ve/veya güncellenme gibi konularda ortaya çıkabilecek zararlardan Akbank TAŞ, Ak Yatırım AŞ ve çalışanları sorumlu değildir. Akbank TAŞ ve Ak Yatırım AŞ her an, hiçbir şekil ve surette ön ihbara ve/veya ihtarla gerek kalmaksızın söz konusu bilgileri, tavsiyeleri değiştirebilir ve/veya ortadan kaldırabilir. Genel anlamda bilgi vermek amacıyla genel yatırım tavsiyesi niteliğinde hazırlanmış olan iş bu rapor ve yorumlar, kapsamlı bilgiler, tavsiyeler hiçbir şekil ve surette Akbank TAŞ ve Ak Yatırım AŞ'nin herhangi bir taahhüdünü içermediğinden, bu bilgilere istinaden her türlü özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, gerçekleştirilecek işlemler ve oluşabilecek her türlü riskler bizzat bu kişilere ait ve raci olacaktır. Bu nedenle, işbu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgilere dayanılarak özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar, gerçekleştirilecek işlemler nedeniyle oluşabilecek her türlü maddi ve manevi zarar, kar mahrumiyeti, her ne nam altında olursa olsun ilgililer veya 3. kişilerin uğrayabileceği doğrudan ve/veya dolayısıyla oluşacak zarar ve ziyandan hiçbir şekil ve surette Akbank T.A.Ş, Ak Yatırım A.Ş ve çalışanları sorumlu olmayacak olup, ilgililer, uğranılan/uğranılacak zararlar nedeniyle hiçbir şekil ve surette her ne nam altında olursa olsun Akbank TAŞ, Ak Yatırım AŞ ve çalışanlarından herhangi bir tazminat talep etme hakkı bulunmadıklarını bilir ve kabul ederler. Bu rapor, yorum ve tavsiyelerde yer alan bilgiler "yatırım danışmanlığı" hizmeti ve/veya faaliyeti olmayıp, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamındadır; yatırım danışmanlığı hizmeti almak isteyen kişi ve kurumların, iş bu hizmeti vermeye yetkili kurum ve kuruluşlarla temasa geçmesi ve bu hizmeti bir sözleşme karşılığında alması SPK mevzuatınca zorunludur. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler, genel yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında genel olarak düzenlendiğinden, kişiye özel rapor, yorum ve tavsiyeler içermediğinden mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

